

LOKAL LÆREPLAN FOR MORSMÅL

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

INNLEDNING

Den nasjonale morsmålsplanen skal være med på å bygge bro fra barnets språk til det nye, ukjente språket - norsk. Når et utenlandsk barn kommer til Stavanger får barnet tilbud om opplæring også på morsmålet. Tilbudet varer så lenge barnet har behov. Behovet måles opp mot hvor vidt barnet har tilstrekkelig norsk til å kunne følge med den ordinære undervisningen på skolen. Det er kartlegging av norsken som danner grunnlaget for om barnet også skal ha morsmålsopplæring.

St.meld. nr. 23 (2007-2008) drøfter hvordan morsmål henger sammen med norsk opplæring.

Språk bygger broer**4.2.3 Morsmålsopplæring**

I den faglige debatten nyttes det både politiske, pedagogiske, psykologiske, økonomiske og sosiale argumenter for betydningen av morsmålsopplæring.

Hovedbegrunnelsen for å gi morsmålsopplæring for majoritetsbarn gjelder også for tospråklige minoritetsbarn. Det er like viktig at de tospråklige får utviklet morsmålet gjennom undervisning som det er for norske barn. I en minoritetssituasjon er det imidlertid noen tilleggsargumenter for å gi elevene morsmålsopplæring. Argumentet om at minoritetsbarn ikke trenger opplæring på sitt morsmål, men derimot bør lære seg norsk fortrest mulig, har liten vitenskapelig støtte. Forskning viser at alt det som begrunner at morsmål er skolens viktigste fag kan overføres til betydningen av å gi egen morsmålsopplæring for tospråklige minoritetsbarn og unge. Opplæring i morsmålet skal hjelpe barnet å vokse som menneske. Barnet skal utvikle intellektuelle ferdigheter, lære seg selv å kjenne og utvikle kommunikativ kompetanse. Opplæring i morsmålet skal gi identifikasjon og kulturell tilhørighet (Hvenekilde 1994).

Oppøving og utvikling av språket som tankeverktøy er lettest å få til på barnets morsmål, fordi en her kan bygge på de muntlige språkferdighetene og på hverdagsbegreper direkte knyttet til barnas egen erfaringsverden. Når begreper først er lært og forstått på morsmålet, kan de legges til grunn for senere begrepslæring på andrespråket. For tospråklige minoritetsbarn gir dette to anbefalinger.

Opplæring i et andrespråk (norsk) skjer best og mest effektivt når barnet også får opplæring i sitt morsmål. Slik sett øker morsmålsopplæring læringseffektiviteten i barnehage / skole for språklige minoritetsbarn. Opplæring i andrespråket bør for det andre skje samtidig med at eleven får morsmålsundervisning med et faglig innhold som også er relevant for deres skolegang i Norge (Øzerk 1992). Mulighet til å forstå og bruke begreper kan være den viktigste enkeltfaktor for skolemestring. Uten denne evnen kan elevene etterhvert få vansker med å nyttiggjøre seg opplæring både i norsk og i andre fag. Opplæring på og i morsmålet er derfor av grunnleggende betydning for å fremme barns generelle språkutvikling og deres mulighet for optimal begrepsutvikling i en formativ livsfase.

Morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring skal primært vært et hjelpemiddel når elevene ikke kan følge opplæringen på norsk, og vil først og fremst gjelde nyankomne og andre minoritetsspråklige elever med svært begrensede ferdigheter i norsk. Eventuell videre opplæring i morsmål etter at elevene er blitt i stand til å følge undervisningen på norsk, er foreldrenes ansvar. Bestemmelsen er ikke til

hinder for at kommunen eller skolen gir morsmålsopplæring utover det de er pålagt. Morsmålsopplæringen gis innenfor et timetall som kommunen fastsetter. Opplæringen skal ikke gå på bekostning av annen opplæring, og kommer derfor i tillegg til den ordinære timerammen for grunnskolen.

Mønsterplanen av 1987 synliggjorde den flerspråklige kompetansen som eksisterte blant elever i den norske skolen. Planen knyttet norsk og morsmål sammen i læringsprosessen til den tospråklige eleven. I Stavanger fikk tospråklige elever et tilbud om morsmålsundervisning fra 1. kl. til 10. kl. Den tospråklige eleven hadde rett til å beholde tilbudet helt fram til 10. kl. I 1997 kom en ny læreplan, men uten en morsmålsplan. Morsmålsplanen kom i 2000. Det var nå kun elever som ikke hadde tilstrekkelige norskkunnskaper som kunne få tospråklig- og morsmålsopplæring. Når de var kompetente i norsk, mistet de retten til tospråklig opplæring. Reglene forandret seg ikke da Kunnskapsløftet kom i 2006, men læreplanen i både grunnleggende norsk og morsmål ble nivåbasert etter mønster fra ”*Den Europeiske språkpermen*”. For de fleste elever vil dette i praksis bety at de mister morsmålstilbudet før de mister timer i grunnleggende norsk.

Læreplan i morsmål for språklige minoriteter knytter seg til ferdighetsmålene i Common European Framework of Reference for Languages (Europarådets språkdivisjon 2001: CEFR). Denne planen er først og fremst laget med tanke på voksne språkinnlærere, og den har dannet utgangspunkt for læreplanen i norsk for voksne innvandrere (L05). Planen har i en rekke land blitt tilpasset språkinnlæring for barn og ungdom, og den ligger til grunn for planen for fremmedspråksundervisning i engelsk, fransk og tysk i norsk skole. CEFR opererer med 3 språknivåer som defineres blant annet etter behovet for kontekst, samtalepartnerens innstilling og graden av nærhet og kjennskap som språkbrukeren har til emnet. På det første nivået er behovet for kontekst stort, samtalepartneren er støttende og emnet er konkret og kjent for språkbrukeren. På det neste nivået er ikke språkbrukeren avhengig av situasjonell kontekst for å bruke språket, og hun er heller ikke så absolutt avhengig av at samtalepartneren er støttende og hjelper til for å holde samtalen i gang. På det tredje nivået er språkbrukeren i stand til å forklare, utdype og begrunne egne meninger på en akademisk måte. Det tredje nivået stiller altså krav til akademisk erfaring i tillegg til de mer språklige målene. Sammenholdt med aldersadekvate ferdighetsmål i norsk blir gjerne grunnskoleeksamen ekvivalent til midt på det andre nivået, mens en for å kunne begynne å studere i Norge må ha tatt en test som ligger på det tredje nivået/slutten av det andre. De tre nivåene deles gjerne hvert av dem i to, slik at vi får ferdighetsmål på 6 nivåer.

Læreplan i morsmål for språklige minoriteter skisserer mål for fire av de seks nivåene i CEFR.

Læreplan i morsmål for språklige minoriteter forteller, i likhet med de andre fagplanene i Kunnskapsløftet, lite eller ingenting om innholdet i faget. Innholdet må leses ut fra ferdighetsmålene. Hver lærer og team skal utarbeide planer ut fra de lokale læreplanene. Læreplan i norsk for språklige minoriteter er også knyttet opp til de samme nivåene. Kartleggingen av morsmålsmålet skal kunne indikere hvilke forventninger en kan ha til norsk innlæring. Det er derfor viktig å kartlegge morsmål så tidlig som mulig når eleven starter på Johanne Læringscenter slik at den norske læreren får et bedre utgangspunkt for å forstå eleven. Når eleven blir overført til nærskolen blir han/ hun kartlagt hvert år innen 1. april.

Felles for alle planene er at det ikke finnes fastsatt timetall for undervisningen i morsmål. I Stavanger er gjennomsnittet 1 time per elev per uke. Johannes Læringscenter har 59 lærere som underviser i 33 språk på 34 skoler. Lærere underviser på 2 til 12 forskjellige skoler per uke. Dersom forholdene ligger til rette, lager vi grupper slik at elevene får 2 til 3 timers undervisning hver uke.

Den lokale læreplanen for morsmål

Morsmållærere underviser fra den lokale morsmålsplanen uansett språk. Johannes Læringscenter har valgt å fokusere på avkoding og leseforståelse som fokus i tråd med Stavanger kommunes God, Bedre, Best: Kvalitetsplan for 2007-2011.

Språkstimulering og forebygging før skolealder og i begynneropplæringen er viktig for evne til mestring, utvikling av lesekompetanse, forebygging av lesevansker og for ulike læringsprosesser gjennom hele skoleløpet. Utviklingen må følges, og skolen må gis oppfølging gjennom en godt tilrettelagt og tilpasset opplæring. Det er laget gode kartleggingsredskap for ulike trinn i skoleløpet. (God, Bedre, Best: 2007, s. 8)

Johannes Læringscenter har kjøpt inn flere læremidler som bygger opp under begrepslæring og leseglede. Lærerne introduserer elevene til IKT og bruker gode tospråklige sider som Tema Modersmål. Disse sidene er spesielt viktige for språk der vi ikke får tak i relevante bøker.

Opplæringstilbud til minoritetsspråklige elever

I samsvar med bestemmelsene i opplæringsloven skal elever i Stavangerskolen med annet morsmål enn norsk og samisk få tilbud om særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring til de har tilstrekkelige kunnskaper i norsk til å følge den ordinære undervisningen i skolen. Ressursinnsatsen skal primært rettes inn mot de første årene elevene går i norsk skole. Den enkelte skole har ansvaret for å tilrettelegge og gjennomføre opplæringen. Johannes læringscenter har funksjon som ressurscenter for skolene når det gjelder denne opplæringen. (God, Bedre, Best: 2007, s.18)

Det er viktig at elevene opplever et mangfold av læringsstrategier slik at de kan fortsette med læringen når morsmålstilbudet slutter.

I Stavangerskolen vektlegges derfor læring gjennom bruk av læringsstrategier, portfolio, mange intelligenser og læringsstiler. (God, Bedre, Best: 2007, s.10)

I Stavanger har vi etter hvert lang erfaring med tospråklig opplæring. Vi har meget dyktige lærere som har jobbet fram denne lokale planen. Kunnskapsløftet har gitt oss synlige mål slik at det er lettere for alle å samarbeide: foreldre, elever, tospråklige lærere, kontaktlærere. Vi håper den lokale planen vår gir elevene en god læringsopplevelse. Vi har forsøkt å lage den med fokus på likhet mer enn "annerledeshet" slik at formen og innholdet er gjenkjennelig for eleven. Vår visjon er ikke bare tospråklige barn, men bilitterære barn.

Nivå 1 er det mest grunnleggende nivået. Nivå 1 kjennetegnes av at språkbruker er avhengig av kontekst og støtte for å kunne bruke språket og klare å kommunisere. Språkbrukeren er uselvstendig, og språkfunksjonene er konsentrert om det mest dagligdagse og det som ligger nærmest språkbrukeren: familie, dagligliv, primærbehov. På dette nivået vil det være nødvendig å arbeide med instruksjoner knyttet til skolehverdagen slik at elevene blir kjent med hvordan skoledagen er bygget opp og hvilke forventninger som stilles til eleven.

Nivå 1	Lytt og tale		
Utrykke egne følelser og meninger	Lytt til, forstå og samtale om innholdet i muntlige fortellinger og andre tekster	Fortelle sammenhengende om opplevelser og erfaringer knyttet til skolehverdagen, familien og nærmiljø	Forstå og bruke tall i praktiske situasjoner
Forstå direkte spørsmål, enkle beskjeder om her og nå situasjoner, når taleren snakker rolig og tydelig og bruker frekvente dagligdagse ord.	Lytt til innleste tekster, eventyr Lytt aktivt og deltakende når det leses høyt i klassen	Tilpasse ordforrådet til situasjonen	Grunnleggende begreper (Nyborg, Frost): dobbel, halv, flere, færre, større enn, mindre enn, lik, forskjellen, ordenstall, først, sist
høflighetsnormer - hjemme - på skolen - i lek	Fortelle hvem som er hovedpersoner i en historie Gjenfortelle kort hva historie handler om	Vente på tur, når flere vil si noe	- tall - geometri - måling - statistikk
Regler for: - skole - spill - lek - friminutt - venner	Utrykke en forventning til hva som vil skje videre i en historie Ta imot en beskjed gitt til klassen.		- telle til 100 - doble, halvere - angi dager - gjenkjenne penger
Snakke om - filmer, - barne-TV, - fritidsaktiviteter - relatere det han/hun har hørt eller lest til sitt eget liv	Følge instruksjoner		
Sammenlikne opplevelsene fra hjemlandet og Norge			

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "lytteforståelse" på nivå 1:

- Forstår enkle beskjeder, og vanlige høflighetsformer.
- Forstår sentrale ord og uttrykk for å dekke grunnleggende behov i skolen og fritiden.
- Forstår spørsmål og ytringer knyttet til egen person, familie, skole, handlinger, hendelser og objekter i nære omgivelser når taleren snakker tydelig.
- Forstår tall i praktiske situasjoner.

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "tale" på nivå 1:

- Uttaler lyder, lydkombinasjoner og uttaler setninger med så god intonasjon at andre forstår det som sies.
- Kan bruke sentrale ord og uttrykk for å dekke grunnleggende behov i skolen og fritiden.
- Kan fortelle enkelt om egne opplevelser. Deltar i enkle samtaler, kan stille spørsmål og kan gi tilbakemelding om ting som ikke blir forstått.
- Ytrer seg forståelig om seg selv og sitt nærmiljø, snakker forståelig og sammenhengende.

Nivå 1	Lese og skrive				
Gjenkjenne tall og morsmålets bokstaver eller skrifttegn	Knytte bokstavene til lyder og trekke lydene sammen til ord, eller bruke skrifttegn	Lese tilpassede tekster med flyt og sammenheng	Forstå og fylle ut enkle skjemaer med personlige opplysninger	Skrive egne tekster med funksjonell håndskrift og digitalt Finne bøker eller digitale tekster på morsmålet	Bruke enkle strategier for leseforståelse
Koble lyd til bokstav Høre hvor lyden er i ordet Lytte ut -forlyd -midtlyd -utlyd	Kjenne igjen navnet sitt Skrive navnet sitt Kopiere enstavelsesord Forstå at ord er laget av lyder Trekke lyder sammen	Alfabetet Lydere korte ord	Starte å bygge enkle meningssetninger Endre på ord rekkefølgen i en setning	Vite hva som er lesetrening i morsmål sammenliknet med norsk Skrive ord i riktig rekkefølge	Lære hvordan man behandler bøker, F.eks. -Snu et ark om gangen
Store og små bokstaver Bruke små og store bokstaver	Danne ettstavelsesord Forstå hva et punktum og et spørsmålstegn er	Lese skilt Lese lette bøker Lese en kort tekst (hjemme og på skolen)	Lage spørre setninger Skrive beskjeder til hverandre	Bruke tastatur Bruke mus Bruke tekstbehandling	Lese sammen med andre Finne ord i ord
Lesetrening	Skille mellom lydene i et ord identifisere -forlyd -mellomlyd -sluttlyd	Forstå funksjonen av et verb, et substantiv og et adjektiv Forstå hva stamme, endelse og forstavelse er		Noen pedagogiske dataspill Låne en bok på biblioteket Lage en egen bok	Lære å bruke ordbøker Ser på overskrift og bilder, for å finne ut hva teksten dreie seg om
		Forstå uttrykkene kapittel, overskrift, tittel, innholdsfortegnelse, forside, bakside, baksidetekst		Skrive invitasjoner, postkort og lignende	

		Forklare teksten med egne ord Utnytte bilder som støtte for forståelsen under lesing		Relatere det han/hun har hørt eller lest til sitt eget liv	
--	--	---	--	--	--

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "lese" på nivå 1:

- Gjenkjenner tall og morsmålets bokstaver eller skriftegn
- Knytter bokstavene til lyder og trekker lydene sammen til ord, eller bruker skriftegn
- Leser tilpassede tekster med flyt og sammenheng
- Bruker enkle strategier for leseforståelse

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "skrive" på nivå 1:

- Skriver og besvarer enkle spørsmål og korte beskjeder.
- Skriver korte frioppgaver om kjente, gjennomgåtte emner på en forståelig måte med funksjonell håndskrift og digitalt.
- Kan fylle ut enkle skjemaer med personlige opplysninger.
- Kan bruke enkle tegnsetting som punktum og stor bokstav.

Nivå 1	Språklæring			
Eksperimentere med språklyder, rim og regler	Uttrykke egne opplevelser gjennom ord, tegninger, bilder, musikk og bevegelser	Samtale om hvordan ord og bilde virker sammen i en tekst	Forstå og reflektere over forholdet mellom tale og skriftspråk	Beskrive og vurdere eget arbeid med språklæring
Rim leker -rytme -klappe -trampe -enderim -bokstavrim	Uttrykke hvordan han/hun har det i klassen Leve seg inn i andres situasjon	Snakke på bokomslag Diskutere malerier	Reagere på noe han/hun ikke forstår	
Barnerim på språkvarianten sin	Fortelle om skolehverdagen, regler, mobbing, hva han/hun liker, ikke liker, lekser, lek, friminutt, skoleveien	Utnytte bilder som støtte for forståelsen under lesing	Gjenfortelle kort hva historie handler om	
Framføre rim og regler	Stå foran klassen og fortelle om noe eller noen	Lære faste uttrykk og ordtak i forbindelse med bilder	Samtale om hvordan språk er bygd opp og om forskjeller og likheter mellom å snakke og skrive på norsk og morsmålet	
Enkle metaforer -Blå som havet osv				

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "språklæring" på nivå 1:

- Kan sammenlikne språklyder, ord og uttrykk på morsmålet og norsk.
- Kan samtale om forholdet mellom tale og skriftspråk.
- Kan gi eksempler på hvordan skriftbildet varierer avhengig av skriftsystem.
- Behersker enkle strategier for leseforståelse.

Nivå 1	Språk og kultur	
Samtale om innholdet i eventyr, sanger eller dikt	Samtale om og gjengi innholdet i gåter, vitser eller andre humoristiske tekster	Samtale om personer og handlinger i tekster fra dagliglivet, fortellinger eller annen aktuell litteratur
Kunne oppleve hvordan kultur formidles gjennom dans, sang, musikk og litteratur		Kjenne til: -høytider -klesdrakter -matretter -flagg
		Kunne skille mellom kulturkodene

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "språk og kultur" på nivå 1:

- Kan samtale om innholdet i enkle, aldersrelevante tekster som for eksempel eventyr, fortellinger, gåter, vitser, dikt og sanger.
- Kan samtale om personer og handlinger i tekster fra dagliglivet, fortellinger
- Kan samtale om hvordan valg av stemmebruk kan uttrykke forskjellige holdninger
- Kan vise noe kjennskap til kulturkoder.

Nivå 2 er også et grunnleggende nivå der språkbrukeren til en viss grad trenger støtte i kontekst og en støttende samtalepartner. Mot slutten av dette nivået vil språkbrukeren kunne kommunisere uten særlig støtte i kontekst. Det innebærer at språkbruker kan gjenfortelle hva som har skjedd, gjøre rede for en sammenheng og til en viss grad uttrykke egne meninger og ønsker. Språkbrukeren vil lære språkfunksjoner som gir mulighet for å uttrykke egne følelser.

Nivå 2	Lytte og tale			
Gi uttrykk for egne tanker, følelser og opplevelser	Lytte til andre og respons på andres fortellinger, beskrivelser og beskjeder	Samtale med og stille spørsmål til medelever om faglige emner og hendelser i hverdagen	Samtale om innholdet, dataspill, litterære tekster eller teaterstykker	Forklare og bruke faglige ord og begreper
Formulere egne synspunkter, enighet og uenighet.	Lytte til fortellinger	Samhandle med andre gjennom lek, dramatisering, praktisere regler for gruppesamtaler	Vurdere og sammenligne egne og andres tekster	Beherske et tilstrekkelig ordforråd til å uttrykke kunnskap, erfaring, opplevelser, meninger
Delta aktivt i en kort samling	Svare på spørsmål i forhold til teksten		Forstå konteksten i en fortelling	Bruke begrepene som vi møter i en tekst
Høre på hverandres opplevelser	Gi respons til hverandres arbeid		Gjengi hovedinnholdet i noe de har hørt eller lest	Samle noe erfaring med ordklassene: verb, substantiv, adjektiv, pronomer
Fortelle, forklare, gi og ta imot beskjeder				Synonymer Antonymer Ordtak
Gi meninger om barnelitteratur, teater, filmer osv				Begrepene <i>setninger</i> , <i>spørsmålstejn</i> , <i>utropstejn</i>

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "lytteforståelse" på nivå 2:

- Forstår ytringer knyttet til dagligdagse hendelser og gjøremål og til personlige forhold.
- Oppfatter beskjeder og informasjon knyttet til ulike situasjoner.
- Forstår innholdet i fortellinger, beskrivelser og faglige framstillinger.
- Forstår tall og størrelser i praktiske situasjoner.

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "tale" på nivå 2:

- Snakker forståelig og sammenhengende, kan gi uttrykk for egne meninger.
- Kan beskrive og karakterisere personer og hendelser i hverdagen, og formidle informasjon knyttet til ulike situasjoner.
- Kan samtale om innholdet i filmer, dataspill, litterære tekster og teaterstykker.
- Kan bruke tall og størrelser i praktiske situasjoner

Nivå 2	Lese og skrive					
Lese ulike typer tekster med forståelse av innholdet	Lese og forstå enkle tabeller og grafiske framstillinger	Gjengi med egne ord informasjon fra fagtekster	Strukturere egne tekster med overskrift, innledning og avslutning	Skrive sammensatte tekster, fortellinger og brev	Foreta informasjonssøk, skape, lagre og gjenhente tekster ved hjelp av digitale verktøy	Bruke ordbøker og digitale hjelpemidler
Lese godt på morsmålet og forstå innholdet	Lage spørsmål og svar	Lese og forstå fagtekster	Ordne tekster med overskrift, innledning og avslutning	Skrive tekster om det de er opptatt av, og slik ta vare på skaperlysten og uttrykksleden	Bli kjent med internett	Bli kjent med forskjellige typer ordbøker: <i>Rettskriving, synonymer, fremmedord</i>
Skille og gjenkjenne tekster i ulike sjangere			lage tegneserie	Variere setningskonstruksjon	Bli kjent med noen søkemotorer: f.eks. <i>Google, Kvasir</i>	
Lese barnelitteratur og faglitteratur for barn med flyt, sammenheng og forståelse				Skrive med sammenhengende og funksjonell håndskrift		

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "lese" på nivå 2:

- Leser ulike typer tekster med forståelse av innholdet
- Leser og forstår enkle tabeller og grafiske framstillinger
- Gjengir med egne ord informasjon fra fagtekster
- Gjenforteller historier på en forståelig måte.

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "skrive" på nivå 2:

- Kjenner og kan bruke grunnleggende skriftspråkskonvensjoner som tegnsetting, avsnitt og tekstbinding.
- Kan svare på oppgaver til gjennomgått stoff om kjente emner.
- Skriver brev, korte frioppgaver og enkle fagtekster, også digitalt.
- Kan uttrykke egne følelser og meninger i egen skriving.

Nivå 2	Språklæring				
Gi eksempler på morsmålets språkstrukturer og sammenligne disse med norsk	Samtale om hvordan man uttrykker seg i ulike sosiale sammenhenger	Beherske noen strategier for å forstå og lære nye ord og begreper	Gi eksempler på kommunikasjons strategier	Bruke egne erfaringer til å snakke om forskjeller og likheter mellom eget morsmål og norsk	Beskrive og vurdere egen framgang med å lære morsmålet
Snakke om ord og uttrykk og hva de betyr	Skille mellom formelle og uformelle språk i noen situasjoner	Bruke ordbok	Stille spørsmål for å avklare eller bekrefte Finne svaret Samarbeide med medelever	Finne likheter/forskjeller i -lyd/bokstaver/ ord/setnings oppbygging/ bøyning	Reflektere over eget arbeid Vurdere meddelevarbeid
Bruke og sammenlikne faste uttrykk på både morsmål og norsk	Kjenne til høflighetskodene på begge språkene	Stille spørsmål Når han/hun ikke kan forstå	Samarbeide med mer kompetente morsmålsbrukere Vise empati for andre Få innsikt i andres tanker og følelser	Lage en presentasjon der eleven sammenlikne språkene	Vurdere hva som er bra i egne tekster og begrunne det ut fra enkle gitte kriterier
		Over- og under- begreper -ordfamilier			

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for ”språklæring” på nivå 2

- Kan identifisere og beskrive ulike ordklasser og funksjonene til disse ordklassene
- Forstår enkelte nye ord gjennom å ha noe kjennskap til ordlagning og ordfamilier på morsmål
- Bruker egne erfaringer til å snakke om likheter og forskjeller mellom norsk og eget morsmål.
- Kan bruke ulike strategier for å lære nye ord og begreper.

Nivå 2	Språk og kultur	
Samtale om levesett, tradisjoner, omgangsformer og skikker og språkets rolle i sammenheng med dette	Forklare hvordan ordvalg, stemmebruk og kroppsspråk kan uttrykke forskjellige holdninger	Samtale om hvordan ulike høflighetsuttrykk blir brukt
Fortelle og forklare hvordan familien feirer høytider	Kan vise at han/hun bruker stemmen bevisst når han/hun deklamere dikt, diskuterer eller fortelle	
Fortelle og forklare om skikker fra landsdelen til foreldrene	Kan bruke forskjellige språkuttrykk i forskjellige kommunikasjonssituasjoner	
Kan to nasjonale og to lokale personer, steder og begivenheter fra hjemlandet	Kan bruke ordtak og faste uttrykk	

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "språk og kultur" på nivå 2

- Kan samtale om sentrale personer og handlinger i et utvalg skjønnlitterære tekster
- Kan forklare betydningen av noen faste uttrykk, sentrale ordtak.
- Kan forklare hvordan valg av ord, stemmebruk og kroppsspråk kan uttrykke forskjellige holdninger
- Eleven kan fortelle om noen nasjonale personer, steder og begivenheter

Nivå 3 er et uavhengig nivå. Språkbrukeren arbeider med å uttrykke egne følelser og meninger. Språkbrukeren kan kommunisere uten støtte i kontekst. Språkbrukeren kan hente ut informasjon fra tekster.

Nivå 3	Lytt og tale	
Lytt til andre og gi respons til medelever under framføringer	Bruke språket i samtale og diskusjon med andre og vis respekt for deres standpunkter og meninger	Gjengi hovedinnholdet i dramatiserte eller illustrerte muntlige framstillinger, noveller, eller fortellinger

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "lytte" på nivå 3:

- Forstår det som sies om kjente og også om en del ukjente emner
- Oppfatter hovedinnholdet i filmer, teaterstykker, radio- og tv-programmer
- Forstår undervisning og kan følge med på lengre sammenhengende utgreiinger
- Forstår faglige ord, begreper, sentrale ordtak og faste uttrykk

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "tale" på nivå 3:

- Bruker et relevant språk med hensyn til ordforråd og strukturer i ulike situasjoner.
- Kan fortelle om interesser, hendelser og erfaringer knyttet til egen hverdag tilpasset situasjon, formål og mottakere
- Deltar i samtaler og bidrar til å holde samtalen i gang bl.a. ved bruk av ulike kommunikasjonsstrategier
- Kan gi respons til medelever og kan vise respekt for deres meninger, kan uttrykke og begrunne egne standpunkter

Nivå 3	Lese og skrive				
Bruke varierte strategier for lesing	Lese litterære Tekster i ulike sjangere	Skrive sammendrag av fagtekster	Strukturere og skape sammenheng i egne tekster	Finne litteratur og stoff til egne skrive- og arbeidsoppgaver	Tolke og bruke grafiske presentasjoner av tall og andre data

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "lese" på nivå 3:

- Forstår og henter ut hovedinnholdet i fagtekster
- Leser og forstår skjønnlitterære tekster i ulike sjangrer
- Bruker ordbøker og digitale hjelpemidler til ordlæring, begrepsforståelse, bøyning og rettskriving
- Kjenner språklige virkemidler som gjentakelse, sammenlikning og metaforer

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "skrive" på nivå 3

- Kan organisere tekster på en oversiktlig måte og med en viss grad av formell korrekthet
- Kan bruke informasjon fra fagtekster til å løse oppgaver
- Kan ta notater og kan sammenfatte hovedinnholdet i aktuelle medietekster
- Kan bruke et variert ordforråd for å uttrykke følelser og meninger i egen skriving

Nivå 3	Språklæring			
Reflektere Over egen erfaring med ulike læringsstrategier	Reflektere over sammenhengen mellom morsmåls opplæringen	Reflektere Over og gi eksempler på hvordan ord og bilde virker sammen i ulike medier	Drøfte hvordan kommunikasjons strategier brukes	Bruke egne erfaringer til å snakke om forskjeller og likheter mellom eget morsmål og norsk

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "språklæring" på nivå 3:

- Kan snakke om talemålsvariasjon i ulike språk
- Kan snakke om erfaringer med hvor, hvordan og når de ulike språkene brukes
- Kan samtale om bruk av ironi og humor
- Kan identifisere likheter og forskjeller mellom norsk og eget morsmål og kan utnytte dette i egen språklæring

Nivå 3	Språk og kultur	
Samtale om språklige bilder i morsmålet	Fortelle om kjente personer, steder og begivenheter av betydning for morsmålet	Drøfte hvordan språk brukes forskjellig i ulike sosiale sammenhenger

Nivåbeskrivelse fra kartleggingsverktøyet for "språk og kultur" på nivå 3:

- Kan presentere egne tolkninger av personer og handlinger i relevant skjønnlitteratur
- Kan presentere viktige temaer i noen sentrale samtidstekster på morsmål
- Kjenner språklige sætrekk ved noen morsmålsvarianter
- Kan sammenlikne bruk av ironi og humor i ulike språk